

Epistula ad abbatem

Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἐπιστολὴ πρὸς τινὰ ἡγούμενον αἰτήσαντα παρ' αὐτοῦ πεμφθῆναι αὐτῷ κανόνα πνευματικῆς διδασκαλίας εἰς ὠφέλειαν αὐτοῦ τε καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ ἀδελφῶν.

Ἐπειδὴ ἔγραψάς μοι, ποθεινότατέ μου ἀδελφέ, ἵνα κανόνα σοι παραδώσω ἀσκητικόν, τί σοι γράψω οὐκ οἶδα. Δυνατὸς δέ ἐστιν ὁ Κύριος τῆς δόξης Χριστὸς Ἰησοῦς γενέσθαι σοι ὀδηγός, ἐὰν γνησιῶς προσενέγκῃς ἑαυτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου, ἐὰν θέλῃς πατρίδα, γένος, ὑπαρξιν καὶ ὄλον ὁμοῦ τὸν κόσμον ἀθλητικῶς ἀποδύσασθαι—ὁ γὰρ μὴ ἀποτασσόμενος πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καὶ ἀποθνήσκων ὄλω τῷ κόσμῳ οὐ δύναται τοῦ Κυρίου γενέσθαι μαθητής—, ἐὰν ἀγαπήσῃς Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν, ἐὰν τὴν παρθενίαν σου ἀμέμπτως φυλάξῃς σώματι καὶ ψυχῇ ἕως τέλους, ἐὰν ἔλεον καὶ συμπάθειαν κτήσῃται ἕκαστος ὑμῶν ἐν τοῖς τῆς καρδίας ἀγγείοις καὶ ἐτοιμάσῃ ἑαυτὸν μετὰ λαμπάδων φαιδρῶν εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἐπουρανίου νυμφίου, ἵνα μὴ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ σβεσθῇ ἢ λαμπὰς ἐκάστου μὴ ἔχουσα ἔλαιον. Τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπος, ἐὰν ἀγνὸν φυλάξῃ τὸ σῶμα, τὸ δὲ ἔσωθεν τῆς παροψίδος, τουτέστιν ἢ καρδία, γέμει πονηρίας, μίσους, μνησικακίας, θυμοῦ, ζήλου, φθόνου, ὑπερηφανείας; Ὁ γὰρ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ ἔτι ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ καὶ ἀνθρωποκτόνος ἐστί, λέγει γὰρ ἡ Γραφή. Εἰ δέ τις νομίζει ὅτι ἀκαίρως γράφω, ἀποβλέψῃ εἰς τὴν παραβολὴν τῶν δέκα παρθένων. Τὰς μὲν πέντε φρονίμους, τὰς δὲ πέντε μωρὰς ὠνόμασεν ἡ θεία Γραφή, οὐχὶ πόρνας, ἀλλ' οὐδὲν αὐτὰς ὠφέλησεν ἢ ἔξωθεν παρθενία. Ἄντι γὰρ ἐλέου καὶ φιλαδελφίας, ἰοῦ καὶ πονηρίας ἐπεπλήρωτο ἢ καρδία αὐτῶν καὶ διὰ τοῦτο ἐξεβλήθησαν ἀπὸ τοῦ ἐπουρανίου ἐκείνου καὶ ἀρρήτου νυμφῶνος κράζουσαι· Κύριε, Κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. Καὶ οὐκέτι οὐδὲν ὠφελήθησαν παρὰ τοῦ Κυρίου τῆς δόξης, ἀλλὰ μόνον τὸ οὐκ οἶδα ὑμᾶς ἤκουσαν· οὐκ ἔστι γὰρ μετὰ θάνατον ἐξομολόγησις μετανοίας, ἀλλὰ ἀπαραίτητος κόλασις. Ὡδε γὰρ δέησις, ὡδε λύσις κακῶν· καὶ ὁ ἐὰν δῆσῃ ἕκαστος φορτίον, τοῦτο καὶ βαστάσει. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, τέκνα μου καὶ ἀδελφοί, ὑποτάγητε τῷ Κυρίῳ καὶ ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ. Καὶ ἕκαστος ὑμῶν προτιμησάτω τὸν ἀδελφόν· ὁ γὰρ δοξάζων τὸν ἀδελφὸν Ἰησοῦν δοξάζει, ὁ δὲ ἀτιμάζων τὸν ἀδελφὸν τὸν Κύριον ἀθετεῖ τὸν εἰπόντα· ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, τέκνα, ὑποτάγητε τῷ ἡγουμένῳ, ὡς αὐτῷ τῷ Χριστῷ, καὶ ἀλλήλοις, ἵνα μὴ τις ἐξ ὑμῶν ὡς Ἰούδας εὐρεθῇ, ἀλλ' ὡς οἱ ἀπόστολοι ὑποτασσόμενοι τῷ Κυρίῳ· οἱ γὰρ ἀνθεστηκότες κρῖμα ἑαυτοῖς λήψονται. Οὐ κατακρίνων δὲ ταῦτα λέγω, ἀλλὰ νουθετῶν παρακαλῶ. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, τέκνα, μὴ τις ἐξ ὑμῶν ἀντίλογος ἢ ὑβριστής ἢ φλύαρος ἢ ἀργολόγος ἢ κατάλαλος ἢ γογγυστής. Ταῦτα γὰρ πάντα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια τοῦ διαβόλου εἰσὶ καρποὶ καὶ ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα. Οὔτε γὰρ τὴν ἀδελφὴν Μωσέως καὶ Ἀαρῶν ἢ παρθενία εὐηργέτησεν, ἀλλ' ἐλεπρώθη, ἐπειδὴ ἐξήμαρτεν εἰς τὸν μείζονα ἀδελφὸν αὐτῆς, ὡς ἡ Γραφή Μωϋσέως διδάσκει. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, τέκνα, ὑπακοὴν κτήσασθε χωρὶς ἀντιλογίας. Ἡ γὰρ ὑπακοὴ μήτηρ ἐστὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἢ δὲ παρακοὴ μήτηρ ἐστὶ τῆς ἀπωλείας. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, τέκνα, ἀγαπήσατε ἀλλήλους διὰ τὸν Κύριον τὸν εἰπόντα ὅτι· ἐὰν ἀγαπᾶτέ με τὰς ἐντολάς μου τηρήσατε καὶ ἐν τούτῳ, φησί, γίνωσκονται πάντες οἱ

ἄνθρωποι ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Ὅπου γὰρ ἀγάπη ἐκεῖ Χριστὸς κατοικεῖ· Χριστὸς γὰρ ἀγάπη ἐστίν. Ὅπου δὲ μῖσος καὶ τὰ τοιαῦτα, ὅσα προείπομεν, ἐκεῖ Χριστὸς οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ πονηρὸς δρᾷ κων ἐκεῖ ἀυλίζεται. Καλὸν μὲν οὖν ἐστὶν ἀσφαλίσασθαι, ἵνα μὴ φιλονεικία ἢ μάχη ἀνακύψῃ μεταξὺ ὑμῶν. Ἐὰν δὲ καὶ ἠττηθῇ τις ἐξ ὑμῶν, εὐθέως προσπέση μετὰ δακρύων τῷ ἀδελφῷ, ᾧ ἐλύπησε, καὶ διαλλαγῇ αὐτῷ ἐξ ὅλης καρδίας, ὡς ὁ Κύριος ὁρᾷ· ἄνθρωπος γὰρ εἰς πρόσωπον, Θεὸς δὲ εἰς καρδίαν. Ἐὰν γὰρ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, εἶπεν ὁ Κύριος, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν· καὶ ἄφετε καὶ ἀφεθήσεται ὑμῖν· καὶ ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν· οὐ γὰρ οἶδαμεν τί τέξεται ἢ ἐπιούσα καὶ οὐκ οἶδαμεν ποῖα ὥρα ὁ κλέπτῃς ἔρχεται. Ἄδύνατον γὰρ μνησικακὸν ψυχὴν εἰς θύραν ζωῆς εἰσελεθεῖν. Ἐὰν πᾶσαν δικαιοσύνην ποιήσῃ, βδέλυγμά ἐστὶν ἐνώπιον Κυρίου καὶ ματαία πᾶσα ἢ ἐργασία τοῦ τοιοῦτου ἀνθρώπου. Καὶ λοιπὸν ἕκαστος εἴτε δικαίως εἴτε ἀδίκως ἐπιτιμηθῇ ἢ ὀνειδισθῇ ἢ ὑβρισθῇ, ἑαυτὸν ἐχέτω αἴτιον καὶ μὴ τὸν ἀδελφόν. Καὶ ὁ μὴ ὑπομένων νῦν τότε θλίβεται, ὅτι οὐχ ὑπέμεινεν, ἀλλὰ ἐξαπώλεσε τὸν μισθὸν αὐτοῦ. Ποία γὰρ χάρις, λέγει Κύριος, ἐὰν ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς; Ἀλλὰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ εὐχέσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς, εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε. Καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει. Καὶ ἐὰν τίς σε ῥάπισῃ εἰς τὴν δεξιὰν σιαγόνα, πάρεχε αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην. Καὶ μακάριοί ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι ἕνεκεν ἐμοῦ. Χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Οὐκ εἶπεν ὅτι χολᾶτε, ἀλλὰ χαίρετε. Οὐκοῦν τῇ ἐντολῇ τοῦ Κυρίου προσέχειν δεῖ καὶ αὐτῇ ὑποτάσσεσθαι μετὰ βίας καὶ μακροθυμίας πολλῆς. Ἐὰν γὰρ μὴ ἦ βία καὶ μακροθυμία, ποῖος μισθός; Οἱ γὰρ ἀδικούντες ὑμᾶς καὶ συκοφαντοῦντες οὗτοι μισθὸν οὐράνιον προξενούσιν ὑμῖν καὶ τὰς ψυχὰς ὑμῶν εὐεργετοῦσι.

Συνεργεῖ γὰρ τῇ ἀκοῇ τῶν καλῶν προαίρεσις οὐκ ἀγαθή· ὅσον γὰρ σπουδάζει ὁ διὰ βολος διὰ τῶν ἀμελεστέρων ἀδελφῶν ἢ ἐτέροις μεθοδίαις θανατῶσαι τὴν ψυχὴν, τοσοῦτον παρασκευάζει τὸν σπουδαῖον προστρέχειν καὶ προσκολλᾶσθαι τῷ Θεῷ. Καὶ λοιπὸν κατὰ μέρος ὑπὸ Κυρίου βοηθουμένη καὶ δυναμουμένη ἀνωτέρα γίνεται τῶν παθῶν καὶ οὕτω κομίζεται τὸν μισθὸν παρὰ τοῦ Κυρίου καὶ εὐρίσκεται ὁ διάβολος, ὡς οὐ θέλει, εὐεργέτης γινόμενος αὐτῆς ἕως θανάτου ἀνταγωνιζομένης τῆς καρδίας. Λοιπὸν ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Παρακαλῶ οὖν, τέκνον μου καὶ ἀδελφέ, ἐπειδὴ πάλιν μοι πρὸς σὲ ὁ λόγος, ἐὰν ἀμάρτη ὁ ἀδελφός σου εἰς σὲ ἢ εἰς τὸν πλησίον σου ἢ εἰς ἕτερόν τι εὐρεθῇ σφάλμα καὶ θέλεις αὐτὸν διορθῶσασθαι, πρῶτον ἀσφαλίζου τὸν ἑσῶ σου ἄνθρωπον, τουτέστι τὴν καρδίαν σου καὶ φύλαξον αὐτὴν ἀτάραχον μετὰ τῆς μνήμης τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα μὴ ἄλλον θέλων διορθῶσασθαι τὴν ψυχὴν σου διαφθείρης ἐν τῇ ὀργῇ—κακία γὰρ κακίαν οὐκ ἐκβάλλει, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν—καὶ πρὸς τὸ σφάλμα τὴν διόρθωσιν ἐπάγαγε, μὴ διὰ ὑβρεων ἢ πληγῶν, ἀλλὰ διὰ νηστείας, εἰ δέοι, καθὼς δοκιμάσης μετὰ τοῦ Κυρίου, τοῦτο εἰδώς, ὅτι χωρὶς αὐτοῦ οὐδὲν δύνασαι. Παρακάλει οὖν αὐτὸν ἐν παντὶ καιρῷ, ἵνα αὐτός σοι γένηται ὀφθαλμὸς καὶ χαρίσχηταί σοι σύνεσιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ. Ἐὰν δὲ προσπέση μετανοῶν καὶ οὕτω δέξαι αὐτόν· καλὴ γὰρ ἢ συγκατάβασις. Καὶ οὕτω, νομίζω, ἐπὶ συμπάθειαν οὐκ οἶδεν ἀγανακτεῖν ὁ Κύριος, ἀλλ' ἐπὶ τῇ ἀποτομίᾳ ὀργίζεται. Ὁ καὶ ἐπὶ τῷ χρεωφειλέτῃ τῶν μυρίων ταλάντων εὐρίσκομεν, τῶν τοσοῦτων κακῶν τὴν ἄφεσιν, καὶ αὐτὸς παρακαλούμενος ὑπὸ τοῦ συνδούλου αὐτοῦ οὐκ ἀφήκε τὴν ὀφειλὴν τῶν ἑκατὸν δηναρῶν καὶ διὰ τοῦτο κατεδικάσθη εἰς τὸ ἐξώτερον σκότος. Ἐὰν δὲ τοῖς αὐτοῖς ἐμμένῃ

τις, περὶ τούτου γνώμην δοῦναι οὔτε τολμῶ οὔτε δύναμαι. Λοιπὸν, εἴ τι δοκιμάσεις ἐν Κυρίῳ, τοῦτο πράττε· καλὸν γὰρ τὸ κερδῆσαι ψυχὴν· ὁ γὰρ ἐπιστρέψας ἀμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου καὶ καλύψει πλῆθος ἀμαρτιῶν αὐτοῦ. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, τέκνα, διὰ τοῦ Κυρίου τὴν ταπεινοφροσύνην ἀγαπήσατε, ἦν μάλιστα εἶπεν ὁ Χριστός, ὁ ταπεινώσας ἑαυτὸν δι' ἡμᾶς μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ Σταυροῦ, ἵνα λοιπὸν καὶ ἡμεῖς μιμηταὶ αὐτοῦ γενώμεθα καὶ οὕτω νικήσωμεν τὴν ὑπερηφάνειαν τοῦ διαβόλου διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης· καὶ ὁ Κύριος διὰ τὴν ταπείνωσιν εἶπεν ὅτι ὁ θέλων ἐν ὑμῖν εἶναι μέγας ἔστω πάντων ἔσχατος καὶ πάντων δοῦλος καὶ πάντων διάκονος· ὁ γὰρ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινὸς οὐδαμῶθεν δύναται καταπεσεῖν ὑποκάτω πάντων κείμενος, ὁ δὲ ὑψῶν ἑαυτὸν κάτω φέρεται εἰς τὴν ἄβυσσον τοῦ πυρός. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, τέκνα, ἐλεήσατε ἑαυτοὺς. Παρακαλῶ ὑμᾶς κλαύσατε, ὡς ἔχετε καιρὸν, ἵνα μὴ ἐκεῖ κλαύσωμεν, ὅπου ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅπου ὁ σκώληξ ὁ ἀκοίμητος οὐδέποτε τελευτᾷ, ὅπου τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον ποταμηδὸν διοδεύει, ὅπου ἄσπλαγχοι καὶ ἀνελεήμονές εἰσιν ἄγγελοι. Οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν ἐλεῆσαι τινὰ ἢ ἐντραπήναι γέροντα ἢ φείσασθαι τινος ἢ τιμῆσαι βασιλέα, ἀλλ' ἕκαστον ἀφειδῶς τιμωρήσασθαι κατὰ τὰς πράξεις αὐτοῦ. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, βιάσασθε τὸν νῶτον ἕως θανάτου.

Πολλῆς βίας ἔχει χρεῖαν τοῦτο τὸ ἔργον, ὅτι στενὴ καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν θύραν τῆς ζωῆς καὶ οἱ βιαζόμενοι εἰσέρχονται ἐν αὐτῇ· βιαστῶν γὰρ ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, λέγει Κύριος. Φεύγετε δὲ τὸ τῆς κενοδοξίας πνεῦμα καὶ τὸν τῆς ἀνθρωπαρεσκείας δαίμονα, ὃ μάλιστα καὶ χωρίζει ἀπὸ τοῦ Θεοῦ· διεσκόρπισε γὰρ ὁ Θεὸς ὅσα ἀνθρωπαρέσκων, κατησχύνθησαν ὅτι ὁ Θεὸς ἐξουδένωσεν αὐτούς. Ἡ ὥδε ἔχομεν δοξασθῆναι καὶ ἀπέχομεν ἐκεῖ τὸ χρέος εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός εἰς ἀτελευτήτους αἰῶνας ἢ ὥδε ἔχομεν ἀτιμασθῆναι καὶ ἐκεῖ ἔχομεν ἀπολαβεῖν τὸν μισθὸν εἰς αἰῶνα αἰῶνος. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς μὴ τις ἐξ ὑμῶν φλύαρος ἢ ἀργολόγος ἢ κατάλαλος ἢ ἐφευρετὴς ἢ γογγυστὴς—ταῦτα γὰρ τὰ πάθη οὐκ ἔωσι τὴν ψυχὴν τὴν δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ ἰδεῖν, ἀλλὰ τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ—ἑαυτοῖς ἀρέσκοντες, οὐχὶ τῷ Θεῷ, ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια μετὰ τοῦ Φαρισαίου καὶ αὐτοῦ τοῦ φρονήματος. Ἀγαπήσατε δὲ τὴν κατὰ Θεὸν θλιψὴν ὑπὲρ τὴν χαρὰν τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ τὸν κλαυθμὸν ὑπὲρ τὸν γέλωτα· μακάριοι γὰρ οἱ πενθοῦντες, εἶπεν ὁ Κύριος, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. Καὶ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς γελῶσιν, ὅτι κλαύσετε. Φεύγετε τοὺς θέλοντας ὑμᾶς ἀπασχολεῖν σοφιζομένους τινὰς οὐδὲν χρήσιμον ἀπὸ πολλῶν ἀναγνωσμάτων ἐπὶ διαστροφῇ τῶν ἀκουόντων. Καὶ μὴ θηλάζετε ἰὸν ἀσπίδος διὰ τῆς ἀκοῆς καὶ μὴ θελήσητε πολλὰ ἀναγινώσκειν ἀλλ' ὀλίγα καὶ καλῶς, ἵνα δῶ χάριν τοῖς ἀκούουσι. Μάθετε δὲ μᾶλλον πολλὰ προσεύχεσθαι καὶ πολλὰ κλαίειν· τοῦτο γὰρ στηρίζει τὸν νοῦν καὶ τρέφει τὴν ψυχὴν, τὸ δὲ πολλὰ ἀναγινώσκειν μετεωρίζει τὸν νοῦν. Μισήσατε δὲ τὰς πολλὰς συντυχίας καὶ τοὺς κατὰ σάρκα συγγενεῖς καὶ μὴ ἐπιστραφήτε πρὸς φίλτρον γονέων ἢ τέκνων ἢ ἄλλων τινῶν, ἀλλ' ὡς πνευματικούς αὐτοὺς ὁρᾶτε ὡς καὶ τοὺς λοιπούς. Καὶ μὴ θελήσητε ποτε μυστήριον τῆς μονῆς σαρκικῶ συγγενεῖ ἐκφάναι, ἵνα μὴ κατακριθῆτε ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως· ἀπεθάνετε γὰρ τῷ κόσμῳ καὶ οὐδὲν πρᾶγμα ἔχετε μετὰ τοῦ κόσμου. Λέγει γὰρ ὁ Κύριος διὰ τοῦ Εὐαγγελίου, ὅποτε ἦλθεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἰδεῖν αὐτόν· καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων· οὗτοί εἰσιν ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου οἱ ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Καὶ πάλιν· ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου καὶ δεῦρο εἰς γῆν, ἣν ἄν σοι δείξω καὶ τὰ λοιπά, ὅσα λέγει Κύριος. Ταῦτα

δὲ ἐγράφη εἰς νοουθεσίαν ἡμετέραν, ὁ δὲ βουλόμενος τῷ Θεῷ εὐαρεστῆσαι καὶ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου ποιῆσαι δυσὶ κυρίοις οὐ δουλεύει οὐδὲ ἀγαπᾷ ἄλλον τινὰ ὑπὲρ τὸν Κύριον. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μηδὲν προτιμήσητε τοῦ Κυρίου μηδὲ τῆς ψυχῆς ὑμῶν. Τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπος, ἐὰν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, λέγει Κύριος, ἢ τί δώσει ἀντάλλαγμα ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; Οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, δῆλον ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα, ἀλλὰ γυμνοὶ ἔχομεν ἀναστῆναι μόνας τὰς πράξεις καὶ τὰ ἔργα ἐνδεδυμένοι, εἴτε καλὰ εἴτε φαῦλα, ὡσπερ ἱμάτιον. Καὶ οὐ μόνον ἔργων, ἀλλὰ καὶ ῥημάτων καὶ ἐνθυμημάτων καὶ οὕτως ἐπὶ τῷ φοβερῷ ἐκείνῳ παραστησόμεθα βήματι. Καὶ ἕκαστος λοιπὸν τῶν ἰδίων κόπων ἔχει ἀπολαῦσαι κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου δικαίαν ἀπόφασιν εἴτε εἰς ἀνάπαυσιν εἴτε εἰς κόλασιν εἰς αἰῶνα αἰῶνος καὶ μακάριοι οἱ κλαίοντες ἐν δάκρυσιν ὀδυνηροῖς ἀπὸ καρδίας ὅτι χαρήσονται τότε, μακάριοι οἱ ἀγαπῶντες τὸν Κύριον καὶ τὸν πλησίον ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν ἑαυτὸν ἀγαπᾷ καὶ ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν ἑαυτὸν μισεῖ· ἐν τῷ ἀδελφῷ γὰρ κεῖται τὰ αἰώνια ἀγαθὰ κληρονομήσαι. Μιμηταὶ οὖν γενώμεθα τῶν ἀγίων. Καθὼς αὐτοὶ παρήλθον ἐν πείνῃ καὶ δίψῃ, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι καὶ διὰ πυρὸς καὶ ξίφους, οἱ καὶ διὰ πάσης θλίψεως προθύμως παρήλθον καὶ ἡμεῖς οὖν ἕως θανάτου μιμησώμεθα. Ἐὰν δὲ θελήσητε ἀναιδῶς ζῆσαι, τοῦτο θέλημα τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστιν.

Ἄδιαλείπτως προσεύχεσθε χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμῶν· πᾶς γὰρ λογισμὸς χωρίζων τὸν νοῦν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, εἰ καὶ δοκεῖ ἀγαθὸς εἶναι, ὅλως διάβολός ἐστιν, ἵνα μὴ εἴπω τοῦ διαβόλου ἐστίν. Ἴνα μόνον ἀποπλανήσῃ τὸν νοῦν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ φησι καὶ ἐντολὰς καὶ εὐποίας ὑπαγορεύει ἔσωθεν ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ ἄλλας τινὰς εὐ λόγους καὶ ἀλόγους φαντασίας, αἷς οὐδὲ προσέχειν ὅλως προσήκει. Ὅλος γὰρ ὁ ἀγὼν τοῦ διαβόλου ἐστὶν ἀποχωρῖσαι καὶ ἀποβουκολῆσαι τὸν νοῦν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὰς κοσμικὰς περισύρειν ἡδονὰς. Καὶ ὅλος ὁ ἀγὼν ἐστὶ τῆς ψυχῆς τοῦ μὴ χωρίζειν τὸν νοῦν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μηδὲ συνδυάζειν καὶ συμφωνεῖν τοῖς ἀκαθάρτοις λογισμοῖς μηδὲ προσέχειν οἷς εἰκονογραφεῖ ἐν τῇ καρδίᾳ ὁ πανταμίμητος καὶ παλαιὸς ζωγράφος διάβολος, ποτὲ μὲν τύπους, ποτὲ δὲ τρόπους, ποτὲ δὲ πρόσωπα καὶ σχήματα. Μετὰ δὲ ταῦτα πάντα ὁ διάβολος ἀπομορφοῦται καὶ ὁ ἄθλιος ἄνθρωπος ἐνὶ τόπῳ ἐστὼς νομίζει ἀλλαχοῦ ποῦ ποτε εἶναι ἀπατώμενος καὶ δοκεῖ βλέπειν τινὰς καὶ προσώπους λαλεῖν καὶ διατάσσεσθαι πράγματα ἅπερ πάντα πλάνης ἐστὶ διαβολικῆς. Χρὴ οὖν ἀσφαλίζεσθαι καὶ ἠνιοχεῖν τὸν νοῦν καὶ χαλιναγωγεῖν αὐτὸν καὶ πάντα λογισμὸν καὶ πᾶσαν ἐνέργειαν κολάζειν διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ αἵροντος τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. Ὅπου τὸ σῶμα ἴσταται ἐκεῖ καὶ ὁ νοῦς ἔστω, ἵνα μέσον τοῦ Θεοῦ καὶ ἀναμέσον τῆς καρδίας μηδὲν ἕτερον εὐρίσκηται ἢ ὡσπερ μεσότοιχον ἢ ὡς φραγμὸς ἐπισκοτῶν τὴν καρδίαν, εἰ μὴ μόνον λάλει τῷ Κυρίῳ. Ἐὰν δὲ καὶ ποτε συναρπάσῃ τὸν νοῦν, οὐ χρὴ τοῖς λογισμοῖς ἐγχνονίζειν, ἵνα μὴ ἡ συγκατάθεσις τῶν λογισμῶν εἰς πράξιν αὐτῷ λογισθῇ ἐνώπιον Κυρίου ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ὅτε κρινεῖ ὁ Θεὸς τὰ κρυπτά τῶν ἀνθρώπων καὶ ὅτε ἐνθύμιον ἀνθρώπου ἐξομολογήσεται σοι. Ἀδύνατον γὰρ ἐπιτυχεῖν τῆς βασιλείας, ἐὰν μὴ πρῶτον ἀρνήσῃται τὸ ἑαυτοῦ θέλημα καὶ τὰ ἐπιτασσόμενα αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου ἀγογγύστως ποιῇ μετὰ φόβου Θεοῦ, καθὼς ὁ Κύριος λέγει· οὐκ ἦλθον ποιῆσαι τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός· ὁ οὖν οὐ θέλει τις, ἐὰν πάσῃ καὶ ὑπομένῃ, σταύρωσις αὐτῷ λογίζεται καὶ γίνεται τέκνον τῆς ἀναστάσεως καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς. Μακάριος ἄνθρωπος, ὃς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενόμενος λήφεται τὸν ἁμαράντινον στέφανον καὶ γενήσεται ναὸς τοῦ μεγάλου βασιλέως Χριστοῦ· καὶ ἐνοικήσω καὶ ἐμπεριπατήσω, λέγει Κύριος, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ

ποιησόμεθα. Τοιαύτας οὖν ἔχοντες ἐπαγγελίας σχολάσατε διὰ παντὸς καὶ παραμείνατε Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν, ἕως οὗ οἰκτειρήσῃ ὑμᾶς, καὶ μηδὲν ἕτερον ζητήσητε, εἰ μὴ μόνον ἔλεος παρὰ Κυρίου τῆς δόξης καὶ ἀρκεῖ ὑμῖν. Ζητοῦντες δὲ ἔλεος ἐν ταπεινῇ καὶ ἐλεεινῇ καρδίᾳ ζητεῖτε. Λοιπὸν βοᾶτε ἀπὸ πρωῆ ἕως ἑσπέρας, εἰ δυνατόν, καὶ ὅλην τὴν νύκτα λέγοντες ἀπαύστως· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ ἐλέησον· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ ἐλέησον· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ ἐλέησον ἡμᾶς. Ἀμήν. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, βιάσασθε, πάλιν λέγω βιάσασθε τῷ νῶ ὑμῶν ἕως θανάτου. Πολλῆς γὰρ βίας χρεῖαν ἔχει τὸ ἔργον τοῦτο, ὅτι στενὴ ἔστι καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἢ ἀπάγουσα εἰς τὴν θύραν τῆς ζωῆς καὶ οἱ βιαζόμενοι εἰσέρχονται ἐν αὐτῇ· βιαστῶν γὰρ ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς μὴ χωρίζεσθε ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, μηδὲ τῆς καρδίας ὑμῶν, ἀλλὰ παραμένετε καὶ φυλάττετε αὐτὴν μετὰ τῆς μνήμης τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ· αὐτὸ καὶ αὐτὸ πάντοτε, ἕως οὗ ἐμφυτευθῇ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἕσω ἐν τῇ καρδίᾳ, καὶ μηδὲν ἕτερον, ἄχρις οὗ μεγαλυνοθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς τὸν κανόνα ταύτης τῆς προσευχῆς μηδέποτε καταπαύσητε. Ἦκουσα γὰρ ποτε τῶν ἁγίων πατέρων λεγόντων ὅτι ποῖος ἐκεῖνος μονάζων, ἐὰν κανόνα καταπαύσῃ, ἀλλὰ ὀφείλει εἶτε ἐσθίει εἶτε πίνει εἶτε ὀδεύει εἶτε διακονεῖ ἀδιαλείπτως κράζειν· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησον ἡμᾶς, ἵνα αὐτὴ ἡ μνήμη τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔρε θίση πρὸς πόλεμον τοῦ ἐχθροῦ. Πάντα γὰρ διὰ τῆς μνήμης τοῦ Κυρίου ἔχει εὐρεῖν ἢ βιαζομένη ψυχὴ εἶτε πονηρὰ εἶτε ἀγαθὰ· πρῶτον δὲ τὰ κακὰ ἔχει ἰδεῖν ἕσω ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ τότε τὰ καλά. Ἡ γὰρ μνήμη ἔχει κινήσαι τὸν δράκοντα καὶ ἡ μνήμη ἔχει αὐτὸν ταπεινώσαι. Ἡ μνήμη ἔχει ἐλέγξει τὴν ἐν ὑμῖν οἰκοῦσαν ἀμαρτίαν καὶ ἡ μνήμη ἔχει αὐτὴν δαπανῆσαι. Ἡ μνήμη ἔχει κινήσαι πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ διαβόλου ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ ἡ μνήμη ἔχει αὐτὴν νικῆσαι καὶ ἐκριζῶσαι κατὰ μέρος, ἵνα τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ κατερχόμενον εἰς τὸν βυθὸν τῆς καρδίας τὸν μὲν δράκοντα τὸν κρατοῦντα τὰς νομὰς ταπεινώσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν σώσῃ καὶ ζωοποιήσῃ, ἀδιαλείπτως παραμένον τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ κράζον, ἵνα καταπίῃ ἡ καρδία τὸν Κύριον καὶ ὁ Κύριος τὴν καρδίαν καὶ γενήσεται τὰ δύο ἓν. Ἀλλὰ τὸ ἔργον τοῦτο οὐκ ἔστι μιᾶς ἡμέρας ἢ δύο, ἀλλὰ χρόνου πολλοῦ καὶ καιροῦ πολλοῦ· πολλοῦ γὰρ ἀγῶνος χρεῖα καὶ χρόνου, ἕως οὗ ἐκβληθῇ ὁ ἐχθρὸς καὶ ἐνοικήσῃ ὁ Χριστός· οὐκ ἔστι γὰρ ἡμῖν ἢ πάλῃ πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας, λέγει ὁ ἀπόστολος. Οἱ οὖν ἀποτασσόμενοι καὶ σπουδάζοντες εὐαρεστήσαι τῷ Κυρίῳ ὀφείλουσιν ἑαυτοὺς εἰς πάντα ταπεινώσαι καὶ θλιβῆναι, ἵνα μόνον ἐπιτύχωσι τῶν μελλόντων ἀγαθῶν καὶ τῆς ἀτελευτήτου ἀναπαύσεως. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς προσέχετε, πῶς μεταλαμβάνετε τῆς τροφῆς. Λέγει γὰρ ὁ προφήτης· δουλεύσατε τῷ Κυρίῳ ἐν φόβῳ· τοῦτο εἶπεν ἐν καιρῷ προσευχῆς. Καὶ ἀγαλλιᾶσθε αὐτῷ ἐν τρόμῳ· καὶ τοῦτο εἶπεν ἐν καιρῷ τροφῆς. Οὐκ εἶπεν ἐν γέλωτι καὶ ἀδιαφορίᾳ, ἀλλ' ἐν φόβῳ καὶ τρόμῳ. Τίς γὰρ τολμήσει ποτὲ βασιλέως παρόντος γελάσαι καὶ ἀγανάκτησιν ἑαυτῷ ἐπενέγκασθαι καὶ τιμωρίαν. Καί, ὅταν ψάλλητε, νηφόντως ψάλλετε ἐν αἰσθήσει καρδίας, ἵνα γεύσῃται ἡ καρδία καὶ γινώσκῃ τὰ λεγόμενα ἐν διακρίσει εἰς δόξαν Χριστοῦ, μὴ χαύνως, ἀλλὰ ζεόντως, ἵνα καὶ ὁ νοῦς διεγείρηται καὶ τὸ σῶμα πρὸς τὴν ἀγρυπνίαν, ἵνα πανταχόθεν ἡ ψυχὴ τρέφῃται καὶ προκόπτῃ. Καὶ μὴ θελήσητέ ποτε τροπάρια πολυσύνθετα λέγειν, ἵνα μὴ πλάνην ὑπομείνητε τερπόμενοι τῇ φωνῇ. Καὶ περὶ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἀδελφούς πρόσεχε ποῖον κελλάριον προχειρίζεις· τὸν δυνάμενον συνείδησιν φυλάξαι τῷ Θεῷ καὶ τῇ συνοδίᾳ, μὴ ποτε εἰς κριμα ἐμπέση καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου ἢ λαθροφάγον ἢ νοσφιζόμενον τι καὶ ἀπολέση

τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Ὅμοίως καὶ τὰς διακονίας ἐκάστω κατὰ τὴν συνείδησιν ἐγγείριζε· οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες παρὰ Κυρίου τὸν μισθὸν λήψονται. Ταῦτα πάντα μετὰ τῆς μνήμης ποίει τοῦ Κυρίου καὶ παρακάλει Κύριον τὸν Θεόν, ἵνα αὐτός σου γένηται ὁδηγός, ἐφ' οἷς ἂν πράττεις· ὅπου γὰρ Χριστὸς καλεῖται καὶ ὅπου Χριστὸς παροικήσει πάντα ἄγια ἐκεῖ, πάντα εὐλογημένα. Ἐκεῖ Χριστὸς εὐφραίνεται καὶ μακάριοι οἱ αὐτὸν πεινῶντες καὶ οἱ αὐτὸν διψῶντες καὶ οἱ αὐτὸν τρώγοντες καὶ οἱ αὐτὸν πίνοντες καὶ οἱ αὐτὸν ἀγαπῶντες. Τίς γὰρ ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; Θλίψις ἢ στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα ἢ θάνατος; Ἡ γὰρ γλυκύτης τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ θεῖκόν αὐτοῦ φίλτρον πάντων ὁμοῦ περιγίνεται μετὰ τῆς μνήμης τοῦ Χριστοῦ.

Καθὼς καὶ οἱ ἅγιοι μάρτυρες κατεφρόνησαν θανάτου διὰ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν γλυκύτητα τοῦ Χριστοῦ, ἵνα αὐτὸν μόνον κερδήσωσιν, καθὼς καὶ ὁ ἅγιος Παῦλος κηρῦσσει· εἴ τις οὐκ ἀγαπᾷ τὸν Κύριον Ἰησοῦν, ἦτω ἀνάθεμα, μαρاناθά, τὸ δὲ μαρاناθά ἐβραϊστί ἐστίν· εἶδον τὸν Κύριον. Καὶ εὐθέως ὤφθη αὐτῷ ὁ Κύριος καὶ λέγει αὐτῷ· ἐπειδὴ ἀγαπᾷς με, Παῦλε, ἰδὲ ποῦ εἰμι. Ἀπὸ χαρᾶς οὖν λέγει ὁ Παῦλος τὸ μαρاناθά, εἶδον τὸν Κύριον, ἰδὲ ἦλθεν ὁ Κύριος, ἰδὲ ποῦ ἐστίν. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς μισήσατε τὸν καλλωπισμὸν τῶν ἱματίων καὶ ἀγαπήσατε ταπεινοφροσύνην καὶ πτωχείαν καὶ πᾶσαν θλίψιν ἀντὶ χαρᾶς, ἵνα ἀγαπήσῃ ὑμᾶς ὁ Χριστός. Φεύγετε τὰς συντυχίας τῶν γυναικῶν εἴτε κοσμικῶν εἴτε κανονικῶν· χαλεπὸν γὰρ καὶ ταῖς μοναζούσαις ἀλλήλαις συντυγχάνειν. Ὁ Κύριος τῆς δόξης ἐξελεῖται ἡμᾶς ἐκ τῆς τοιαύτης ἀγάπης. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, τέκνα, ἐν τῷ ἐσχάτῳ μου τούτῳ καὶ τελευταίῳ κεφαλαίῳ, ἵνα ἕκαστος ὑμῶν πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχη τὴν ἔξοδον αὐτοῦ τῆς ψυχῆς καθ' ἐκάστην ἡμέραν καὶ νύκτα καὶ ὥραν· οἶδε γὰρ τὸ μέρος τοῦτο παιδεῦσαι τὴν ψυχὴν πρὸς ἀσφάλειαν καὶ ὀδηγήσαι πρὸς σωτηρίαν, ἵνα μὴ τὰ τῆς αὔριον μεριμνᾷ καὶ φαντάζηται—ἀρκετὸν γὰρ τῇ ἡμέρᾳ ἢ κακία αὐτῆς—, ἵνα, ὅταν ἔλθῃ ὁ Κύριος ἐπὶ τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἐν ὥρᾳ ἣ οὐκ οἶδαμεν, ἐτοίμους ἡμᾶς εὕρῃ πρὸς τὴν αἰώνιον ἐκείνην καὶ ἀπέραντον ὁδόν. Ταῦτα ἔγραψα, τέκνον μου καὶ ἀδελφέ, ἐν πολλῇ ὀδύνῃ τῆς καρδίας μου, οὐκ ἀπὸ σκέψεως δὲ ἢ μελέτης—μαρτυρεῖ μοι ὁ Χριστός. Ἄλλ', εἴ τι αὐτὸς ὑπηγόρευσε διὰ τῆς πονηρᾶς μου καρδίας, τοῦτο καὶ ἔγραψα· πράγμα οὐκ ἔχω. Αὐτὸς γὰρ ἐστίν, ὁ καὶ ἐν ἀλόγοις ζώοις ἐν καιρῷ εὐθέτω ἀνθρωπίνην φωνὴν χαρισάμενος, ὡς καὶ ἐν Ῥώμῃ τῷ κυνὶ ἐπὶ Πέτρου τοῦ ἀποστόλου, οὐ διὰ τὴν ἀγιότητα τοῦ κυνός, ἀλλὰ διὰ τὴν πίστιν τῶν ἀκουόντων. Ὁ δὲ Κύριος τῆς δόξης ὁ διδάσκων ἄνθρωπον γνῶσιν ὀδηγήσει ὑμᾶς εἰς τὸ αὐτοῦ θέλημα. Ὁ Κύριος τῆς δόξης στηρίζει τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἐν τῇ πίστει αὐτοῦ ἕως τέλους. Ὁ Κύριος τῆς δόξης τὴν αὐτοῦ εἰρήνην καὶ τὴν αὐτοῦ ἀγάπην χαρίσεται ὑμῖν διὰ παντός. Ὁ Κύριος τῆς δόξης φυλάξει τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Ὁ Κύριος τῆς δόξης ἔσται μεθ' ὑμῶν. Ὁ βασιλεύων πρὸ τῶν αἰώνων καὶ νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.